

WAAROM BOERENBRUILOFT?

Vraagt:
Barbara Straatmans
Uit: Venlo

In met name het noorden van onze provincie en delen van noord-oost Brabant is het vóór en tijdens carnaval een traditie: de boerenbruiloft. Er wordt dan een "nepbruiloft" gevierd, met alles erop en eraan, van huwelijksvoltrekking tot receptie waarbij de in boerenkleding gehulde bruid en bruidegom en hun familie het stralende middelpunt vormen.

Voor een eerste vermelding van een boerenbruiloft moeten we terug naar 1582, toen de Saksische keurvorst August in Dresden een boer en boerin tijdens een groot ritueel in d'n onsch verbond. Het betrof geen echte bruiloft en het waren ook geen echte boeren. De rol van de boeren werd gespeeld door adellijke heren, per-

sonen die zich aan de top van de maatschappelijke ladder bevonden. De boeren moesten de rol van de heren spelen.

Waarom dit omkeerritueel? Mythologisch georiënteerde geleerden beweren wel, dat de heren voor deze rolwisseling kozen om zich aan het boze oog te onttrekken. Ze geloofden namelijk dat het boze oog van de goden aan het eind van het jaar, bij het begin van de lente (tegelijk Nieuwjaar) op hen gericht was vanwege hun falen en hun feilen in het voorbije jaar. Ze dachten dit 'gevaar' te kunnen ontlopen door zich tijdens deze bruiloftsfeesten te verkleden als horigen, boeren, personen onderaan de maatschappelijke ladder. Ze lieten met zich spotten en verrichtten nederige werkzaamheden. De consequentie was evenwel dat de als heren uitgedoste boeren nu aan die risico's waren blootgesteld.! Zo waren de boeren dus weer de

klos. De goden waren in de ogen van de 'heren' kennelijk niet alwetend, knap bijziend en daarvoor makkelijk te bedotten. Ook in steden als Keulen en Düsseldorf zijn uit 1824 en 1825 voorbeelden van zulke eenmalige nephuwelijken bekend. Dat zoveel vastenavondspelen de vorm van bruiloften aannamen, komt ook omdat de vooravond van de vasten gold als de huwelijksperiode bij uitstek.

In Nederland werd de boerenbruiloft het eerst gevierd in Venlo. Zo goed als zeker kende men de buitenlandse voorbeelden niet en was men onkundig van de achterliggende theorie. Mogelijk heeft in Venlo de positie van de boeren een rol gespeeld. Venlo was aan het eind van de negentiende eeuw namelijk een stad van *gerdeners* (tuinders). Zij genoten aanzien, de boeren veel minder. Voormalig stadsarchivaris W. Hendriks meldt in een boek (1981)

over de geschiedenis van de Venlose boerenbruiloft dat in ieder geval al in 1912 een massale boerenbruiloft werd gevierd. Hij sluit een nog vroeger begin niet uit. Zeker is dat er al rond 1870 sprake was van een *koffietulerie*, wat anno 2003 al weer een aantal jaren deel uitmaakt van het *boérébroelofgebeuren*. De huidige vorm dateert van 1936; maar er vinden nog regelmatig vernieuwingen plaats. Het is immers een levend volksgebruik.

In Venlo is dus de spreekwoordelijke steen in de vijver gegooid en de kringen reiken tot ver in Brabant en Limburg. In Zuid-Limburg is het fenomeen betrekkelijk onbekend. Wie weet waar in Zuid-Limburg boerenbruiloft wordt gevierd? Laat het weten aan Weg-Wijs!

(bron: artikel tijdschrift *Veldeke Limburg*, Wilma Conjaerts met medewerking van Theo Franssen)